

Praksisfaglighed i udskolingene

EN ANALYSE AF LÆRERE OG ELEVERS ERFARINGER

DNV

Praksisfaglighed i udskolingen

En analyse af lærere og elevers erfaringer

© 2025 Danmarks Evalueringsinstitut
Eftertryk med kildeangivelse er tilladt

Danmarks Evalueringsinstitut
T +45 35 55 01 01
eva@eva.dk
www.eva.dk

ISBN www: 978-87-7182-828-3

Foto: Søren Svendsen, Unsplash
Illustration: Essensen
Layout: Essensen

Projektet er støttet af

A.P. MØLLER FONDEN

Indhold

Indledning	4
Praksisfaglig undervisning – behov for mere viden	4
Fagfornyelsen og erfaringer fra udskolingen gør ambitionen aktuel	5
Erfaringer fra et udviklingsprojekt om praksisfaglig undervisning i udskolingen	6
En dynamisk definition af praksisfaglig undervisning	7

Hovedresultater	9
Fire centrale fund	
1. Et spænd mellem praktisk opgaveløsning som en del af den faglige undervisning eller et ekstra indslag	10
2. Balancegang mellem roller som faglig vejleder og praktisk facilitator	12
3. Balancegang mellem planlagt fagligt fokus og elevernes egen proces	15
4. Mange deltagelsesmuligheder – men ikke altid faglig deltagelse	20

Litteraturliste	28
------------------------	-----------

Indledning

Praksisfaglig undervisning – behov for mere viden

Rundtom på landets skoler arbejder mange lærere med at skabe en praksisfaglig undervisning, hvor der er en god balance mellem det boglige og det praktiske. De udvikler undervisning, der giver eleverne mulighed for at lære gennem konkrete erfaringer, og de bruger de mere praktiske aktiviteter både som en vej til motivation og som en indgang til de mere abstrakte faglige refleksioner. I nogle sammenhænge er der også fokus på, at det at arbejde mere praktisk, kreativt og skabende kan være med til at udvide elevernes oplevelse af egne muligheder, når de en dag skal vælge uddannelse.

Erfaringerne med at udvikle praksisfaglig undervisning viser, at det kan være vanskeligt at skabe undervisning, som på en meningsfuld måde forener det abstrakt/teoretiske og det praksisfaglige. Flere skoler har gjort sig både konstruktive og mindre konstruktive erfaringer med at skabe denne balance. Det gør det relevant fortsat at bidrage med aktuel viden om, hvad der sker, når undervisningen tilrettelægges mere praksisfagligt. Hvilke potentialer og udfordringer kommer til udtryk i arbejdet med undervisningen? Og hvad betyder det for eleverne?

Dette hæfte samler op på aktuelle erfaringer og forholder sig analytisk til arbejdet med praksisfaglig undervisning. Det henvender sig til skoleledere, policy og videnspersoner med interesse for potentialer og dilemmaer forbundet med praksisfaglig undervisning.

Det konkrete afsæt er projektet ”Praksisfaglighed i udskolingen”, som er gennemført i perioden 2022-2025 i de tre kommuner Guldborgsund, Holbæk og Svendborg med støtte fra A.P. Møller Fondens folkeskoledonation og med fokus på fagene dansk og matematik.

Hæftet bygger på en analyse af, hvordan praksisfaglig undervisning kan udfolde sig i praksis, og identificerer fire hovedfund, som er afgørende for, om det praktiske understøtter elevernes faglige engagement og tilegnelse af relevante kundskaber og færdigheder.

Litteraturen viser, at der er potentialer ved at koble teoretisk viden med konkrete erfaringer

Fra litteraturen ved vi, at elevernes mulighed for at tilegne sig ny faglig indsigt kan understøttes, når de får mulighed for at koble teoretisk viden med konkrete erfaringer og aktiviteter. Erfaringsbaseret læring er med til at skabe motivation, mening og anvendelighed.

Samtidig peger litteraturen på, at den faglige læring kan blive dybere og mere varig, når elever både får lov til at handle i praksis og reflektere over erfaringerne i en faglig sammenhæng (Dewey, 2009; Højlund, 2020).

På den baggrund kan praksisfaglig undervisning ses som en vej til at udvikle elevers faglige engagement og give dem mulighed for at tilegne sig faglige indsigter, der kan anvendes i nye sammenhænge.

Fagfornyelsen og erfaringer fra udskolingen gør ambitionen aktuel

Ambitionen om en mere praktisk undervisning er ikke ny, og mange forskellige betegnelser anvendes i litteraturen samt i den aktuelle debat – fx *praktisk og virkelighedsnær undervisning* eller *anvendelsesorienteret undervisning*. I dette hæfte bruger vi begrebet *praksisfaglig undervisning*.

Årsagen til et fortsat fokus på den mere praktiske undervisning handler bl.a. om, at undervisningen i grundskolen flere steder – ikke mindst i udskolingen – fortsat er præget af meget stille-siddende og boglige aktiviteter. Dette udfordrer både elevernes motivation og deres erfaringer med det faglige stof, som let bliver forholdsvis ensidig (EVA, 2020).

Gennem de seneste årtier er der på forskellig vis blevet formuleret politiske ambitioner om at skabe en bedre balance i grundskolens undervisning – mellem det abstrakt/teoretiske og det mere kreative, skabende og praktiske. Denne ambition

går igen i flere aktuelle tiltag: både i regeringsgrundlaget fra 2022 (regeringen, 2022) og i folkeskolens kvalitetsprogram fra 2023 (Uddannelsesministeriet, 2024). Også i forbindelse med Fagfornyelsen er det et udtalt sigte at udvikle undervisningen i fagene, så der bliver bedre plads til praktiske og virkelighedsnære aktiviteter (BUVM 2024).

Fokus på praksisfaglighed er også et element, der er stor optagethed af hos ungdomsuddannelser, hvor den kommende ungdomsuddannelse også vil bygge på en stor grad af praksisfaglig undervisning.

Arbejdet med at skabe en undervisning, hvor eleverne kan møde det faglige stof både gennem praktiske, undersøgende og skabende aktiviteter – og gennem aktiviteter, der i højere grad handler om at lytte, læse, reflektere og arbejde med faglige begreber – er altså fortsat meget aktuelt. Samtidig er der brug for mere viden om, hvordan arbejdet kan gennemføres i praksis, og hvilke potentialer og udfordringer man typisk støder på.

Udviklingsprojektet ”Praksisfaglighed i udskolingen” – kort fortalt

I projektet ”Praksisfaglighed i udskolingen” har lærere fra 23 skoler i Guldborgsund, Holbæk og Svendborg Kommuner været med til at udvikle undervisningen i dansk og matematik i udskolingen, så den er blevet mere praksisfaglig.

Det overordnede formål med udviklingsprojektet har været gennem kompetenceudvikling og udvikling af konkrete undervisningsforløb at kvalificere lærernes arbejde med at inddrage praksisfaglige elementer i undervisningen på en måde, der bidrager til elevernes motivation og faglige læring. Et centralt omdrejningspunkt har været, at de undervisningsforløb, der er blevet udviklet i projektet, skulle kunne gennemføres i den almindelige daglige undervisning uden tilførsel af ekstra ressourcer.

Konkret har omkring 60 lærere i skoleåret 2023/24 deltaget i kompetenceudviklingsforløb med fokus på at afprøve praksisfaglige elementer i deres daglige undervisning og udvikle 12 praksisfaglige undervisningsforløb.

I skoleåret 2024/25 har yderligere omkring 60 lærere deltaget i forløb med fokus på at afprøve og justere de 12 undervisningsforløb.

Projektet er støttet af A.P. Møller Fondens folkeskole-donation. EVA har sammen med Guldborgsund, Holbæk og Svendborg Kommuner taget initiativ til projektet. Professionshøjskolerne Absalon og UCL har afholdt kompetenceudviklingsforløbene, vejledt og inspireret lærerne undervejs i projektet samt bidraget til justering og formidling af de 12 praksisfaglige undervisningsforløb.

Find andre udgivelser om praksisfaglig undervisning på eva.dk

På eva.dk kan du finde mere materiale om praksisfaglig undervisning. Find fx 12 færdige undervisningsforløb i dansk og matematik, film som inspiration til lærere og ledere, der ønsker at arbejde praksisfagligt, samt resultater fra en spørgeskemaundersøgelse blandt 1.443 udskolingselever om deres undervisning.

Erfaringer fra et udviklingsprojekt om praksisfaglig undervisning i udskolingen

Dette hæfte forholder sig analytisk til konkrete erfaringer med praksisfaglig undervisning fra udviklingsprojektet

”Praksisfaglighed i udskolingen”. Formålet med erfaringsopsamlingen og analysen er at belyse de potentialer og udfordringer, som kommer til udtryk i lærernes arbejde med at tilrettelægge og gennemføre praksisfaglig undervisning. Samtidig er der fokus på, hvad praksisfaglig undervisning kan betyde for elevernes motivation og deltagelsesmuligheder.

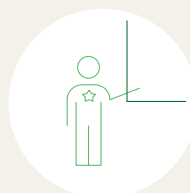
Analysen bygger på:

Spørgeskemaundersøgelse blandt:

1.443

udskolings elever i Guldborgsund, Holbæk og Svendborg Kommuner

39

lærere, som har deltaget i kompetenceudviklingsforløb

Observationer af:

7

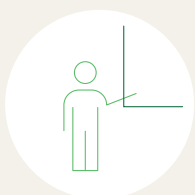
praksisfaglige undervisninger

6

kompetenceudviklingsgange (fordelt på de tre kommuner)

Interview med:

12

lærere (fordelt på otte interviews)

5

skole-/afdelingsledere

Grubeinterview med:

34

udskolings elever (fordelt på syv interviews)

Sådan har vi gjort

Analysen bygger på casebesøg på i alt syv skoler hos lærere, der har deltaget i kompetenceudviklingsforløbene om praksisfaglig undervisning i skoleåret 2024/25. Besøgene har fundet sted i perioden januar til april 2025.

Ud over disse datakilder trækker vi på de generelle erfaringer, der er blevet gjort gennem hele udviklingsprojektet, som altså har kørt i perioden 2022-2025. Arbejdet med projektet har givet os et givtigt indblik i lærernes arbejde med praksisfaglig undervisning gennem deltagelse i mødefora, besøg i forbindelse med kompetenceudviklingsforløb, undervisningsobservationer samt løbende erfaringsudvekslinger. Denne brede indsigt har gjort det muligt at forankre og nuancere både erfaringsopsamling og analyse. Samtidig har vi undervejs drøftet pointerne med fagfæller for at udfordre vores egne analyser, som i høj grad bygger på erfaringer tæt på praksis.

En dynamisk definition af praksisfaglig undervisning

EVA har gennem en årrække arbejdet med at undersøge og beskrive forskellige varianter af undervisning, hvor eleverne får mulighed for at arbejde praktisk og konkret med det faglige stof.

Som nævnt bruges mange forskellige betegnelser i litteraturen. I udviklingsprojektet anvendes *praksisfaglighed* og *praksisfaglig undervisning* som fælles begreber. Der har ikke været fokus på en præcis afgrænsning mellem de forskellige betegnelser, som i høj grad dækker over det samme – fx *praktisk og varieret undervisning*, *praktisk og virkelighedsnær undervisning*, *anvendelsesorienteret undervisning* og *praksisfaglig undervisning*.

Vi har heller ikke haft fokus på at fastlægge en endelig definition. Målet har i højere grad været at blive klogere på, hvordan man kan tilrettelægge undervisning, der på en meningsfuld måde styrker den mere praktiske del af den faglige undervisning – til gavn for elevernes motivation og faglige læring.

Definitionen, der her præsenteres, er derfor tænkt som både foreløbig og dynamisk, dvs. som noget, der kan udvikles i det konkrete arbejde på skolerne. Den skal først og fremmest tjene som et redskab i arbejdet med at gøre undervisningen mere praksisfaglig og give lærere et fælles udgangspunkt for refleksion. Samtidig har den fungeret som referencepunkt i vores erfaringsopsamling og analyse.

Hvad er praksisfaglig undervisning?

Praksisfaglig undervisning er en praktisk og virkelighedsnær undervisning med et klart fagligt sigte. I praksisfaglig undervisning får eleverne mulighed for at arbejde med det faglige stof på en praktisk og konkret måde, samtidig med at de lærer noget i faget.

Det er en undervisning, som typisk vil være kendetegnet ved tre elementer:

- **KROP** – at bruge kroppen eller sanserne til at erfare og opleve faget
- **PRODUKT** – at arbejde med eller om noget konkret, fx et produkt eller en begivenhed
- **VIRKELIGHED** – at koble det faglige stof til sammenhænge, hvor det kan bruges, eller til temaer fra virkeligheden.

Vi anskuer samtidig praksisfaglighed som noget, der kan være til stede i undervisningen i større eller mindre grad. Det centrale er, at de praksisfaglige elementer indgår som en integreret del af den daglige undervisning, og at der skabes kobling mellem det praktiske og det faglige. På den måde understøtter de praksisfaglige elementer elevernes faglige forståelse og læring i stedet for blot at fungere som et ekstra indslag – et krydderi eller en variation af undervisningen uden tydeligt fagligt formål. En praksisfaglig undervisning kan give eleverne æstetiske, kropslige og/eller praktisk-musiske erfaringer og vil ofte involvere undersøgende og skabende aktiviteter. Formålet er, at eleverne gennem de praktiske faglige aktiviteter udvikler kundskaber og færdigheder, som de kan anvende i andre relevante sammenhænge.

KROP

Når kroppen og sanserne bringes i spil, åbnes der for forskellige veje ind i det faglige stof.

I dansk kan det fx ske, når elever arbejder med true crime-genren ved at dramatisere roller i en podcast: De bruger stemmeføring, mimik og kropssprog til at forstå og formidle karakterernes følelser og relationer. En sådan kropslig fordybelse giver en dybere indsigt i både sprog og fortælling.

PRODUKT

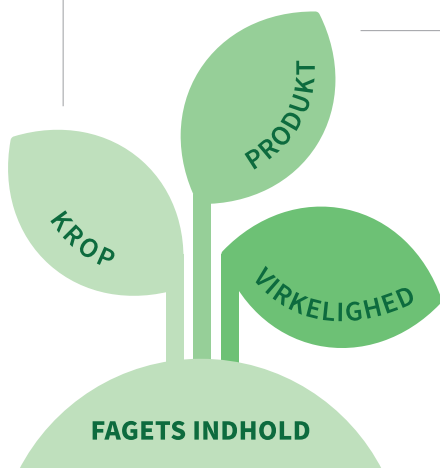
Når eleverne arbejder med et produkt eller en begivenhed, bliver det faglige stof forankret i noget håndgribeligt, de selv er med til at skabe.

I matematik kan det fx være, når elever designer emballage til en ny chokolade: De beregner areal og rumfang, bygger prototyper og argumenterer for, hvilken løsning der bedst udnytter materialet. På den måde kobles praktisk designarbejde tæt til matematiske beregninger.

VIRKELIGHED

Når undervisningen tager udgangspunkt i virkelige situationer, oplever eleverne fagets relevans. I et tværfagligt forløb kan det fx være, når elever undersøger trafiksikkerheden omkring deres skole: De måler bilers hastighed, regner på gennemsnitsfart og bremselængde i matematik og formidler resultaterne gennem breve til skolebestyrelsen eller debatindlæg til den lokale avis i dansk. Dermed anvender de deres faglige viden i en konkret sammenhæng.

Virkelighed handler selvsagt ikke kun om nutiden – også historiske og fiktive temaer som dinosaurer eller litterære universer kan give eleverne erfaringer med at forstå og anvende viden i meningsfulde og virkelige sammenhænge.

Hovedresultater

Erfaringerne fra læreres arbejde med praksisfaglig undervisning viser, at praksisfaglig undervisning rummer et betydeligt potentiale for at styrke elevernes motivation i fagene og for at give eleverne en dybere forståelse af det faglige stof. Samtidig kan praksisfaglig undervisning skabe flere forskellige deltagelsesmuligheder, fordi eleverne får mulighed for at arbejde med det faglige stof på mange forskellige måder.

Men god praksisfaglig undervisning er krævende. Tilrettelæggelsen forudsætter en anden form for forberedelse, fx at fremskaffe diverse materialer og overveje de bedste lokationer for undervisningen. Også selve gennemførelsen stiller andre krav end en mere boglig og stillesiddende undervisning. Lærerne skal understøtte elevernes praktiske arbejde og samtidig sikre elevernes faglige udbytte. De skal give

plads til elevernes initiativer, bidrage med relevant viden, når eleverne har behov for den, og samtidig sikre, at alle elever præsenteres for det væsentligste stof. Og sideløbende skal de være opmærksomme på, at alle elever får mulighed for at engagere sig fagligt.

Hvis man skal lykkes med at indfri potentialerne forbundet med praksisfaglig undervisning, kræver det derfor, at man som lærer får mulighed for at øve sig, men også, at ledelsen bidrager til arbejdet med at prioritere og skabe gode rammer herfor. Det kan både være i forhold til at tilpasse skolehverdagens rammer til en mere praksisfaglig undervisning og i forhold til at understøtte en kultur, hvor lærerne ikke står alene med at gøre sig nye erfaringer.

Fire centrale fund

- 1 Et spænd mellem praksisfaglig undervisning, der opleves som et ekstra indslag eller som en integreret del af den faglige undervisning**

I nogle praksisfaglige undervisningsforløb fremstår de praktiske aktiviteter som en integreret del af det faglige arbejde og bidrager dermed til elevernes faglige forståelse. I andre fremstår det praktiske som et ekstra indslag, et krydderi, man kan vælge til eller fra. På den måde viser der sig et spænd mellem undervisningspraksisser, hvor det praktiske er integreret i det faglige, og praksisser, hvor det praktiske primært fungerer som noget ekstra.

- 2 Balancegang mellem lærerens rolle som praktisk facilitator og faglig vejleder**

Praksisfaglig undervisning forudsætter typisk, at lærerne både kan få de praktiske aktiviteter til at fungere og kan hjælpe eleverne med at reflektere over det faglige stof. Der er her tale om en balancegang, hvor læreren hele tiden må navigere mellem at være praktisk facilitator og faglig vejleder. På én gang skal læreren sikre, at aktiviteterne kan gennemføres i praksis, samtidig med at eleverne understøttes i deres faglige refleksion.

- 3 Balancegang mellem et planlagt fagligt fokus og undervisning, der følger elevernes egen proces**

Praksisfaglig undervisning skaber ofte situationer, hvor der er behov for både at fastholde et fælles fagligt fokus og følge de faglige processer, som opstår for eleverne undervejs. Der er her tale om en balancegang, som bl.a. handler om at finde de rigtige tidspunkter til at samle op i plenum, uden at det går ud over den vigtige understøttelse af de faglige processer, som enkeltelever eller grupper er i gang med.

- 4 Eleverne har mange deltagelsesmuligheder – men de deltager ikke altid i det faglige**

Praksisfaglig undervisning åbner for mange deltagelsesmuligheder og giver eleverne mulighed for at deltage på forskellige måder i undervisningen. Men ikke alle elever deltager på måder, der giver fagligt udbytte. Nogle kobler de praktiske aktiviteter med faglige begreber og dialoger, mens andre primært deltager i det praktiske eller slet ikke. Det kræver derfor en vedvarende opmærksomhed fra læreren at sikre, at deltagelsen faktisk bidrager til elevernes faglige læring.

Et spænd mellem praktisk opgaveløsning som en del af den faglige undervisning eller et ekstra indslag

Praksisfaglig undervisning kan se ud på forskellig vis. I nogle undervisningspraksisser fungerer det praksisfaglige primært som et ekstra indslag – et krydderi, der kan tilføjes med variation og motivation for øje – mens det i andre undervisningspraksisser er en central *del af* den faglige undervisning.

Når det praksisfaglige optræder som et ekstra indslag

I nogle forløb optræder praksisfaglige aktiviteter som et ekstra indslag, en slags krydderi, som læreren kan vælge at skruer op eller ned for, afhængigt af tid og rammer.

En lærer fortæller, at det praksisfaglige på hans skole ofte er blevet opfattet som noget, man kan skære fra – og dermed ikke nødvendigvis betragtes som en integreret del af undervisningen:

”Det der med at lave det praksisfaglige har vi måske nogle gange opfattet som flødeskummet. Så hvis nu man var lidt tidspresset, så er det det, vi skærer fra, fordi det er jo flødeskummet.

LÆRER

Når praksisfaglig undervisning opfattes som noget ekstra, kan det også handle om, at det er forskelligt, hvor tæt den praksisfaglige aktivitet og de faglige mål bliver koblet i selve undervisningen. Der er fx forskel på, om det praktiske i opgaver, som læreren stiller, er en del af arbejdet med det faglige indhold, eller om det fremstår som en isoleret tilføjelse.

Når det praktiske ikke tænkes ind som en del af den faglige opgaveløsning, risikerer det at fremstå som løsrevne aktiviteter, der ikke bidrager til den faglige læring.

Når det praktiske er en del af den faglige undervisning

I andre undervisningsforløb spiller de mere konkrete og praktiske aktiviteter sammen med de abstrakte faglige aktiviteter, fx de skriftlige øvelser og faglige dialoger. De praksisfaglige elementer er i disse tilfælde en integreret del af den faglige undervisning og kan herved bidrage til elevernes faglige erfaringer og indsigt.

Det er fx tilfældet i en klasse, hvor eleverne arbejder med økonomisk planlægning og markedsføring gennem salg af genstande på en lejet stand på et loppe-marked. Eleverne udarbejder bl.a. budgetter og beregner indtægter, udgifter og overskud. Klassens lærer beskriver, hvordan hun oplever, at forløbet hjælper elevernes forståelse ved at gøre det abstrakte stof mere konkret:

”Jeg tror, det betyder enormt meget for forståelsen, at de kan se det i virkeligheden. Det giver den der fornemmelse og dermed forståelse, fordi man faktisk kan mærke det. Det tror jeg er vigtigt, og især i matematik, som kan være ekstremt abstrakt. Hvis man kan gøre det til noget praktisk, noget virkeligt, som faktisk er der.

LÆRER

I opgaver, hvor det praktiske er en del af den faglige undervisning, kan det altså være svært at adskille det praktiske og det faglige. Det er fx tilfældet i en klasse i dansk, hvor eleverne skal skrive en reportage om digital detox på baggrund af deres egne kropslige erfaringer. Her bliver den praktiske aktivitet (det at gennemføre en digital detox) selve genstanden for den faglige opgave (reportagen) og udgangspunktet for elevernes refleksioner.

Lærere, der har erfaringer fra undervisning, hvor det lykkes at integrere det praktiske som et centralt element i den faglige undervisning, peger på, at det praktiske element kan bidrage til at give eleverne en dybere forståelse af det faglige tema, der arbejdes med. Blandt

lærere, der har erfaringer fra en undervisningspraksis, hvor det praktiske fungerer som et ekstra indslag, peges der omvendt på, at den praksisfaglige undervisning ikke nødvendigvis bidrager tilstrækkeligt til elevernes faglige udbytte til at stå mål med den tid, det kræver at tilrettelægge og afvikle.

➔ **ANALYSEN PEGER PÅ** et spænd i undervisningspraksis fra situationer, hvor det praktiske fungerer som noget ekstra, til situationer, hvor det er en integreret del af den faglige undervisning. Denne forskel er central, fordi de forskellige varianter af praksisfaglig undervisning har betydning for, hvilke faglige læringsmuligheder der opstår.

FIGUR 1

Andel af lærere, der har afprøvet praksisfaglige undervisningsforløb, der svarer, at følgende forhold har stor eller nogen betydning for, om de vil gennemføre praksisfaglig undervisning i fremtiden

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt lærere, der har afprøvet praksisfaglige undervisningsforløb i projektet "Praksisfaglig undervisning i udskolingen" i skoleåret 2024/25 (n = 39) (EVA, 2025d).

Balancegang mellem roller som faglig vejleder og praktisk facilitator

Når undervisningen er praksisfaglig, skal lærerne bevæge sig i en balancegang mellem at være praktisk facilitator og faglig vejleder – dvs. mellem på den ene side at sikre, at de praksisfaglige aktiviteter kan gennemføres på en god måde, og på den anden side at hjælpe eleverne med at reflektere over det faglige stof og binde faglige sløjfer, så aktiviteterne bidrager til deres læring.

Delt opmærksomhed mellem det praktiske og det faglige

Praksisfaglig undervisning kan ses som forskellig fra undervisning, der er mere stillesiddende, fx når læreren fortæller, eller når bøger, kopiark og digitale undervisningsportaler fylder. Ud over at rumme en praktisk opgaveløsning er praksisfaglig undervisning ofte karakteriseret ved, at eleverne arbejder mere selvstændigt, at de oftere arbejder i grupper og oftere bevæger sig uden for klasselokalet. Nogle gange har eleverne også stor indflydelse på, hvilken konkret opgave de skal løse og hvordan. Det skaber en anden dynamik i undervisningen og stiller specifikke krav til læreren.

Lærerne beskriver fx, hvordan de skal håndtere praktiske opgaver – fx hente materialer, hjælpe elever med lavpraktiske udfordringer og sørge for oprydning – og samtidig bevæge sig rundt blandt eleverne, understøtte faglige refleksioner, binde faglige sløjfer og skabe forbindelser til tidligere arbejde.

Når eleverne fx skal brodere aktivistiske udtryk i dansk, kan der være elever, som har svært ved at tråde nålen, ligesom der kan være behov for at hente ekstra pap i billedkunstlokalet, når eleverne skal redesigne og bygge

chokoladeæsker i matematik. Det er praktikaliteter, man som lærer er nødt til at løse for, at eleverne kan arbejde videre med opgaverne.

Samtidig har eleverne løbende brug for hjælp til at gøre sig *faglige overvejelser*, fx om farvesymbolik, når de vælger farve til deres aktivistiske broderi. Eller der kan være elever, som har brug for hjælp til at få genopfrisket formelen til at udregne et overfladeareal, når de skal redesigne en chokoladeæske. Det er nødvendigt for elevernes faglige udbytte, at de får den hjælp.

Som lærer kan man derfor opleve, at ens opmærksomhed skal deles imellem dels at få det praktiske til at glide, dels at hjælpe eleverne til også at gøre sig faglige overvejelser om det praktiske, de arbejder med. For flere lærere fremstår dette som en relativt uvant opgave, der opleves som krævende, og som de har brug for at opbygge mere erfaring med. Analysen viser, at det kan være svært at vurdere, hvornår og hvor man som lærer skal have sit fokus for at give eleverne den bedste undervisning.

Når fokus tipper til den ene side

Hvis læreren primært fokuserer på at gennemføre den praktiske aktivitet, er der risiko for, at det faglige formål ikke indfries. Det kan fx ske, hvis eleverne broderer et motiv uden at gøre sig danskfaglige overvejelser om, hvad de vil kommunikere gennem broderiet, eller hvis eleverne konstruerer en chokoladeæske uden at lave de matematiske beregninger, som er opgavens egentlige faglige sigte.

Omvendt kan undervisningen blive kaotisk, hvis læreren udelukkende har fokus på det faglige og ikke hjælper eleverne med at løse de praktiske udfordringer. Det kan fx være, når elever, der ikke hurtigt får hjælp til at træde en nål, i stedet går i gang med computerspil, eller når elever mangler pap og derfor går i stå med arbejdet.

Opmærksomhed på de små tegn

Lærerne fortæller, at praksisfaglig undervisning derfor kræver, at man hele tiden vurderer, hvem der har mest brug for hjælp til hvad og hvornår. En lærer beskriver vigtigheden af at holde øje med ”de små tegn” hos eleverne og vurdere, hvordan man bedst fordeler sin opmærksomhed:

”Man skal i langt højere grad være opmærksom på de tegn, eleverne giver. For er det nu, jeg skal sætte mig ved denne gruppe, og hvornår kan jeg lade andre grupper køre selv, der, hvor de er i processen. Nogle vil gerne hjælpes hele tiden og ikke få lov at komme ud på dybt vand, men det er også en del af det at lære. Det stiller krav til underviseren; de små tegn, man skal holde øje med.

LÆRER

Denne opmærksomhed på de små tegn er central i praksisfaglig undervisning, fordi den gør det muligt at afbalancere, hvornår læreren skal støtte det praktiske arbejde, og hvornår der er behov for at folde det faglige perspektiv ud.

→ **ANALYSEN PEGER PÅ**, at når praksisfaglig undervisning skal være god undervisning, kræver det en god balance mellem fokus på det praktiske og det faglige. For al undervisning gælder det, at læreren må forholde sig til, hvilke elever der har mest brug for hjælp og til hvad. Det særlige for praksisfaglig undervisning er, at læreren samtidig skal jonglere med at få praktiske aktiviteter til at fungere. Balancegangen har betydning for, at eleverne ikke mister fagligt fokus på grund af praktikaliteter – eller omvendt, at de mister grebet om opgaven, fordi de mangler støtte til det faglige.

Sammenhæng mellem det praktiske og det faglige i praksisfaglig undervisning

Analysen viser, at det kan være en udfordring at sikre, at alle elever ser sammenhængen mellem den praktiske opgave og det faglige forløb i undervisningen. Hvis ikke læreren lykkes med at understøtte elevernes faglige refleksioner omkring den praktiske opgaveløsning, risikerer den at fremstå afkoblet fremfor som en integreret del af den faglige undervisning.

For eleverne er det ikke altid tydeligt, hvad praktiske aktiviteter har med faget at gøre

En spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt udskolings-elever viser, at det ikke altid er tydeligt for eleverne, hvad praktiske aktiviteter har med faget at gøre.

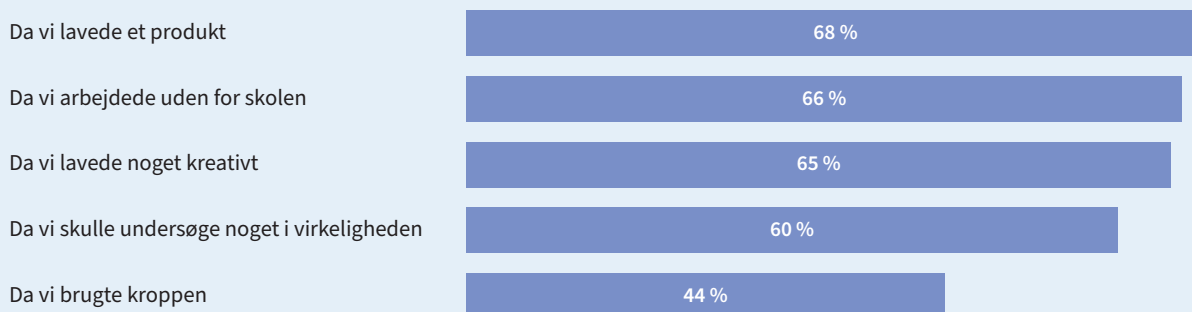
Størstedelen af eleverne svarer, at de er enige eller nærmest enige i, at det er tydeligt for dem, hvad de praktiske elementer har med faget at gøre, når eleverne laver et produkt

(68 %), arbejder uden for skolen (66 %), laver noget kreativt (65 %) eller undersøger noget i virkeligheden (60 %).

Men det betyder også, at det ikke er tydeligt, for de resterende mindst 32 %, hvad de praktiske elementer i undervisningen har med faget at gøre. Som det fremgår af nedenstående figur, er det mere udpræget for nogle typer af praktisk opgaveløsning end andre:

FIGUR 2

Andel, elever, der svarer, at de er enige eller nærmest enige i, at det var tydeligt for dem, hvad nedenstående praktiske elementer* i undervisningen havde med faget at gøre

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt elever i udskolingen i Guldborgsund, Holbæk og Svendborg Kommuner (n = 1443) (EVA, 2025c).

*Praktisk opgaveløsning forstås her som opgaver, hvor eleverne i dansk eller matematik har brugt kroppen, arbejdet kreativt, arbejdet uden for skolen eller har undersøgt noget i virkeligheden.

Vigtigt at skabe sammenhæng mellem praktiske aktiviteter og fagligt formål løbende

Lærerne har forskellige tilgange til, hvordan de arbejder med at skabe sammenhæng mellem praktiske aktiviteter og det faglige formål med undervisningen. Nogle planlægger bevidst, hvornår og hvordan de vil tydeliggøre forbindelserne, mens det for andre sker mere ad hoc undervejs i forløbet.

For lærere, der planlægger tidspunkter, hvor de tydeliggør sammenhænge for alle elever, foregår det typisk ved fælles

rammesætninger eller nedslag i løbet af dagen, hvor læreren trækker tråde fra aktiviteten til tidligere undervisning. Det kan også ske ved, at læreren hænger plancher op eller på forhånd har printet dokumenter, der viser sammenhængen.

Flere lærere peger på, at det kan være svært at forudse, hvornår eleverne får brug for at få genopfrisket eller trukket tråde til den faglige viden. Derfor oplever nogle, at selvom de ikke har planlagt at tydeliggøre koblingen, ender de alligevel med at gøre det – ganske enkelt fordi eleverne har brug for det for at kunne huske og anvende den nødvendige viden.

Balancegang mellem planlagt fagligt fokus og elevernes egen proces

Praksisfaglig undervisning er ofte kendetegnet ved, at eleverne har større indflydelse på både valg af opgave og løsningsmåde sammenlignet med mere stillesiddende og boglig undervisning. Det betyder, at lærerne skal finde en balance mellem at præsentere eleverne for det væsentligste faglige stof og at følge elevernes egne processer.

Krævende både at præsentere det relevante stof og give input efter behov

På den ene side oplever lærerne et behov for at præsentere alle elever for det samme faglige stof, der er relevant for det emne, undervisningen har fokus på. Det handler om, at lærerne gerne vil være sikre på, at undervisningen klæder eleverne på inden for de faglige temaer, som de har planlagt. I matematik kan det fx dreje sig om at trække tråde til de formler, eleverne arbejdede med sidste uge, og som skal bruges i en mere praktisk sammenhæng denne uge. Det handler også om at give eleverne det samme faglige afsæt for at kunne indgå i undervisningen og gå til prøve.

På den anden side ønsker læreren at følge elevernes egne processer og give faglige input dér, hvor de er relevante for elevernes konkrete opgaveløsning. Elevernes arbejde kan fx gå i forskellige retninger, selvom de arbejder med den samme overordnede problemstilling, og de kan befinde sig forskellige steder i deres arbejdsproces.

Uforudsigeligheden kan gøre det vanskeligt på forhånd at vide, hvilket fagligt stof eleverne kommer til at arbejde med gennem en åben problemstilling. Måden, læreren understøtter elevernes refleksioner over det faglige stof på, er derfor anderledes, når der arbejdes med

åbne problemstillinger, end når man fx gennemgår matematikbogen kapitel for kapitel.

At have fagligt overblik

Som lærer kan man opleve, at praksisfaglig undervisning kræver et andet fagligt overblik, end når eleverne arbejder mere bogligt. Flere lærere beskriver fx, hvordan undervisningen kalder på en evne til at være "omstillingsparat" for at kunne give eleverne den rette støtte, når de har brug for den. Andre fremhæver, at man fungerer som en slags "tovholder" for elevernes forskellige processer, fordi man skal lede eleverne i en relevant faglig retning med udgangspunkt i den specifikke vinkel, de har valgt at arbejde med.

En lærer fortæller:

”I dag arbejder eleverne rundt omkring og er nogle forskellige steder i processen. Jeg havde en oplevelse af, at nu er de her, hvor det giver mening at snakke om rumfangsformel. I mere traditionel undervisning tager man ikke hensyn på den måde, men fordi det er fysisk i det her forløb, giver det mening at fortælle dem om det konkrete lige nu, hvor de er her i forløbet. Når de sidder med en æske i hænderne, kan vi sige, det, vi har brug for nu, det er et overfladeareal, og hvordan finder vi det? Så det var her i processen, at det gav mening at fortælle dig det nu.

LÆRER

Lærerne beskriver altså, at praksisfaglig undervisning indebærer et behov for at følge eleverne i deres proces.

→ **ANALYSEN PEGER PÅ**, at lærere i praksisfaglig undervisning ofte må balancere mellem at følge elevernes egne processer og at lede dem i en retning, der skaber faglig sammenhæng og sikrer, at alle elever får arbejdet med relevant fagligt stof.

CASE

Sådan kan det se ud, når en lærer giver elever forskellige input, som er tilpasset deres proces

I matematik skal eleverne styrke deres forståelse af beregninger af areal og rumfang ved at designe ny emballage til en chokolade. Opgaven handler om at finde måder, hvor man kan bruge så lidt materiale som muligt. Grupperne griber opgaven forskelligt an: Nogle arbejder med at optimere formen på selve chokoladen, mens andre har fokus på emballagens design.

Læreren giver eleverne forskellig faglig vejledning, alt efter hvor eleverne er i processen – den ene gruppe vejledes til at lave beregninger af en pyramideform, mens den anden vejledes til at beregne, hvor store bogstaverne på emballagen skal være for at passe.

Læreren taler først med en gruppe om, hvad det betyder for emballagen, hvis man laver større mellemrum mellem stykkerne i chokoladeæskan. Hun beder dem finde en tidligere tegning af en pyramide fra GeoGebra, tegner derefter en figur på tavlen og opfordrer dem til at afprøve beregningen. Samtalen fører til, at eleverne diskuterer forskellige former, bl.a. en rombe, og undersøger, om de forskellige former giver samme overfladeareal.

Derefter går læreren til en anden gruppe. Her siger hun til eleverne, at de elever, som ikke er i gang med at klippe emballage, kan regne på, hvor store bogstaverne til emballagens tekst skal være for at kunne være på æskan. Hun minder dem også om at tage højde for, at emballagen skal have en flap, så siderne kan limes sammen.

Uro og fordybelse i praksisfaglig undervisning

Der kan være mere uro i undervisning med praktiske undervisningsaktiviteter, fordi strukturen i klasserummet her ofte er anderledes i forhold til mere stillesiddende undervisning, hvor eleverne fx arbejder med kopiark, i bøger eller på undervisningsportaler. Eleverne oplever ikke, at uroen går ud over deres koncentration, men for lærerne kræver det en opmærksomhed på, hvornår uroen er produktiv, og hvornår den er forstyrrende.

Særligt blik for klasseledelse

Blandt lærerne er der en oplevelse af, at de – ud over at have fokus på at gennemføre de praktiske aktiviteter – må have et særligt blik for klasseledelse i praksisfaglig undervisning. En central udfordring er at vurdere, hvornår uro er et naturligt led i en produktiv proces, og hvornår den bliver til forstyrrende uro. Hvornår skal læreren give plads, og hvornår skal der sættes ind med rammesætning og rettesættelse?

”Jeg er ikke sikker på, at jeg har knækket koden helt. Det er jo lidt det samme som undervisningsdifferentiering det her, at ud over de arbejder på forskellige måder, så laver eleverne også forskellige aktiviteter, og jeg skal fortsat være tovholder for alle deres aktiviteter, samtidig med at de ikke spiller fodbold eller kaster med remoulademadder. Jeg gør det, og jeg er i det og prøver at møde dem så meget, jeg kan, og prøver også at give lidt slip og sige, ja, du får fem minutters pause, ja, du gør det.

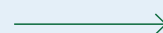
LÆRER

Udfordringen med at skabe ro og fordybelse gælder især i overgange – fx mellem en praktisk og en mere stillesiddende opgave eller ved timens afslutning. Udfordringen kan desuden forstærkes, når undervisningen foregår uden for de vant rammer, fx uden for klasselokalet, hvor det er vanskeligere for læreren at have overblik over alle grupper.

Elever oplever mere uro i timer med praktisk opgaveløsning – men vurderer deres koncentration som høj generelt

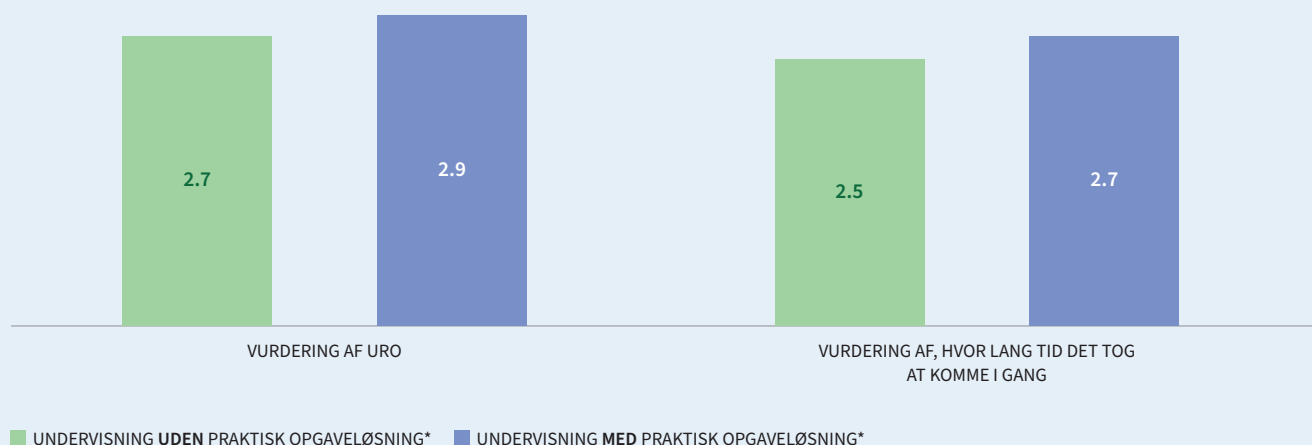
En spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt udskolings-elever viser i tråd hermed, at elever, der har arbejdet med praktisk opgaveløsning i den foregående time, i gennemsnit oplever, at timen var præget af mere uro, og at det tog længere tid at komme i gang med undervisningen, sammenlignet med elever, der ikke har arbejdet praktisk (se figur 3 på næste side).

Selvom eleverne vurderer, at der er mere uro i undervisning med praktisk opgaveløsning, betyder det ikke, at eleverne oplever, at det er svært at koncentrere sig. Som det fremgår af figur 4 på næste side, er der stort set ikke forskel på, hvor koncentrerede eleverne selv vurderer, at de er i undervisning med og uden praktisk opgaveløsning. Der er dog en lille, men signifikant forskel, der indikerer, at eleverne vurderer, at de deltager lidt mere koncentreret, når der indgår praktisk opgaveløsning i undervisningen.

FIGUR 3

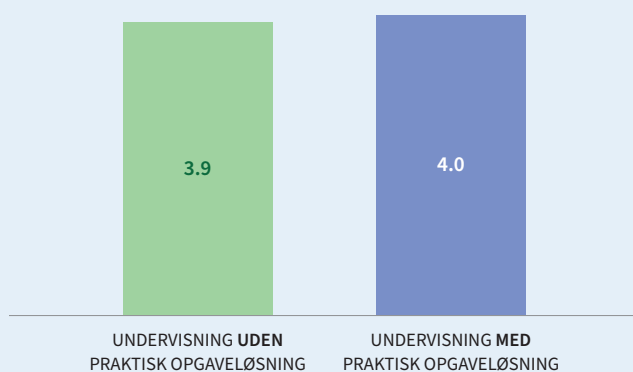
Elevers gennemsnitlige vurdering af uro, og hvor lang tid det tog at komme i gang, i deres seneste lektion i dansk eller matematik på en skala fra 1-5, hvor 1 er lavest og 5 er højest

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt elever i udskolingen i Guldborgsund, Holbæk og Svendborg Kommuner (n = 1443) (EVA, 2025c).
*Praktisk opgaveløsning forstås her som opgaver, hvor eleverne i dansk eller matematik har brugt kroppen, arbejdet kreativt, arbejdet uden for skolen eller har undersøgt noget i virkeligheden.
Note: Forskellene er signifikante, uro i undervisningen (P = 0,005), hvor lang tid det tog at komme i gang (P = 0,004).

FIGUR 4

Elevers gennemsnitlige vurdering af, hvor koncentrerede de var i seneste lektion (på en skala fra 1 til 5), afhængigt af om lektionen indeholdt praktisk opgaveløsning* eller ej

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt elever i udskolingen i Guldborgsund, Holbæk og Svendborg Kommune (n = 1443) (EVA, 2025c).
*Praktisk opgaveløsning forstås her som opgaver, hvor eleverne i dansk eller matematik har brugt kroppen, arbejdet kreativt, arbejdet uden for skolen eller har undersøgt noget i virkeligheden.
Note: Forskellen er signifikant (P = 0,01).

Praksisfaglig undervisning og strukturen i skolehverdagen

Selv når lærerne oplever praksisfaglig undervisning som meningsfuld, kan det være vanskeligt at gennemføre i hverdagen. De oplever ofte, at det kræver relativt meget af dem – både i planlægning og gennemførelse. Analysen peger på, at det kan være udfordrende at forene de særlige kendetegn ved praksisfaglig undervisning med skolens faste rammer og skemaer og kulturen.

Den praktiske dimension er krævende

Praksisfaglig undervisning indebærer ofte, at eleverne arbejder selvstændigt, i grupper eller uden for klasselokalet. Det gør, at læreren må lægge flere kræfter i at få undervisningen til at fungere: Der skal findes materialer frem, organiseres aktiviteter og ydes praktisk støtte undervejs. Derfor kan lærerne i nogle tilfælde have lyst til at vælge de praksisfaglige aktiviteter fra – især hvis de ikke opleves at give eleverne et tilstrækkeligt fagligt udbytte.

Ledelsesopbakning, samarbejde og sparring er centralt

Lærerne fremhæver ledelsesopbakning, kollegasparring og inspiration som afgørende faktorer for, hvor overskueligt det er at tilrettelægge og gennemføre praksisfaglig undervisning. Derudover spiller lavpraktiske forhold en stor rolle: Det kan fx være sammenlægning af moduler, at to lærere er til stede i undervisningen, eller at der er ressourcer til indkøb og fælles forberedelsestid. Sådanne rammer gør det lettere at lykkes med en undervisning, der ofte kræver mere end de sædvanlige boglige aktiviteter.

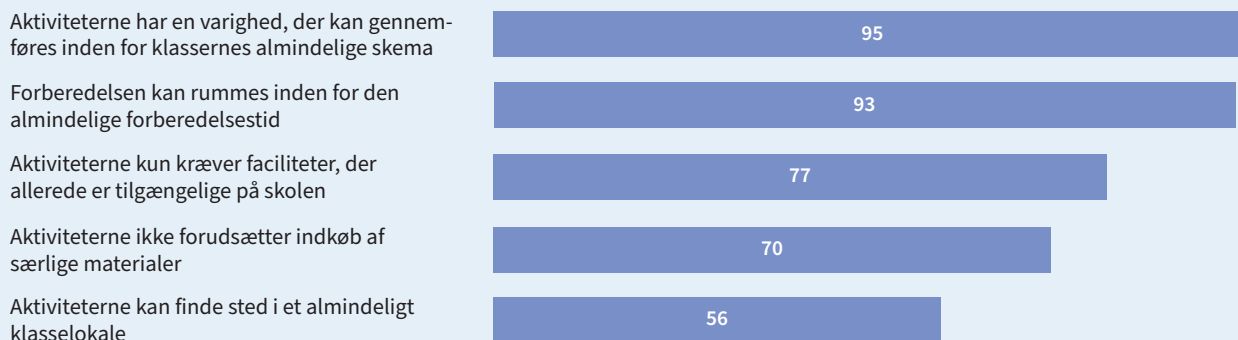
”Det er jo en helt anden struktur for din undervisning, og det er ikke alle, der kan rydde op efter sig selv, så jeg har også brugt mange frikvarterer på at stå og rydde op, hvor jeg har tænkt ’puha’. For mig er det slidsomt hele tiden at skulle koordinere, at være flere forskellige steder og være tovholder, fordi de netop er forskellige steder i deres proces.

LÆRER

Herudover fremhæver lærerne selve kulturen på skolen som betydningsfuld for deres muligheder, herunder om de oplever at være alene med at afprøve praksisfaglige aktiviteter, eller om det er noget, man på skolen generelt er optaget af at afprøve og udveksle erfaringer om.

FIGUR 5

Andel af lærere, der har afprøvet praksisfaglige undervisningsforløb, der svarer, at følgende forhold har stor eller nogen betydning for, om de vil gennemføre praksisfaglig undervisning i fremtiden

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt lærere, der har afprøvet praksisfaglige undervisningsforløb i projektet ”Praksisfaglig undervisning i udskolingen” i skoleåret 2024/25 (n = 39) (EVA, 2025d).

Mange deltagelsesmuligheder – men ikke altid faglig deltagelse

Praksisfaglig undervisning giver ofte elever med forskellige styrker og udfordringer mulighed for at deltage i undervisningen, fordi der typisk er mange forskellige typer opgaver at løse. Samtidig viser analysen, at deltagelse ikke altid er det samme som faglig deltagelse. Som lærer bliver det derfor en særlig opgave at være opmærksom på, hvordan eleverne deltager – og om deres bidrag også fører til faglig læring.

Mange måder at være med på

Analysen underbygger, at en mere praktisk og virkelighedsnær undervisning kan bidrage til øget motivation og deltagelse blandt elever. Det handler især om, at praksisfaglig undervisning åbner for flere måder at deltage på end en mere boglig, stillesiddende undervisning, og at eleverne typisk ser positivt på variationen i arbejdsformer.

I en klasse arbejder eleverne fx med et forløb om en novelle, hvor de skal fremstille en podcast. Undervejs skal der derfor både skrives manuskript, indtales lyd, optages lydeffekter og klippes. Dermed kan elever med forskellige kompetencer bidrage på forskellige måder.

To elever fortæller:

¶ ELEV 1: Vi har sådan alle sammen kunnet være med på det. Sådan finde på idéer og sådan noget.

ELEV 2: Ja. Man behøvede ligesom ikke være dygtig til at skrive og sådan noget for at kunne være med. Man kan godt bare sådan være med alligevel.

ELEVER

Praksisfaglig undervisning rummer på den måde mulighed for, at også de elever, der ikke er fagligt stærke eller vant til at deltage aktivt, får mulighed for at bidrage i undervisningen. Det handler særligt om, at der ofte er forskellige typer opgaver, der skal løses i den praksisfaglige undervisning. Der skal måske laves nogle matematiske udregninger, men også formes noget emballage eller måles fart eller klippes en video.

Desuden peger lærere på, at nogle elevers kompetencer bliver mere synlige i praksisfaglig undervisning. En lærer fortæller fx:

¶ Der er nogle elever, der kommer til at blomstre på en anden måde, synes jeg. Der bliver mere synlige, end de er, når det er tavleundervisning. De får også vist nogle kompetencer, som de ikke nødvendigvis altid får vist i den daglige undervisning – det kunne være noget kreativt, eller at man er megagod til at bruge it. Der er i hvert fald nogle elever, der ellers har været usynlige for andre, som pludselig får en anden status.

LÆRER

Lærerne oplever det som meget positivt, at eleverne deltager og er aktive i undervisningen, fordi de ser det som en mulig vej til at styrke elevers interesse i et fag – en interesse, som de kan bygge videre på efterfølgende.

Når eleverne selv tager ejerskab på en opgave, kan det desuden bidrage til, at eleverne selv tager styring på deres projekt, undrer sig over det faglige og motiveres til at udforske dette. En lærer beskriver det på følgende måde:

”Det bliver mere elevens projekt, end det bliver lærerens projekt. Jeg har lavet forløbet 'Øje for øje', hvor eleverne har læst en novelle og lavet podcast. At lave podcast og fordele roller, hold da op, nogle diskussioner de har haft; hvad er en socialrådgiver? Hvilke roller skal være med i den her podcast? Kunne man opfinde nogle nye roller? Hvad er en psykolog? Hvad vil det sige at være seksuelt misbrugt? Og så er der alt det tekniske i at lave en podcast med sammenklipning og underlægningsmusik og effektlyde osv. Så det kan noget med motivationen.

LÆRER

Når deltagelsen ikke er faglig

Selvom de fleste elever finder en plads i de praksisfaglige forløb, er det ikke altid, at alle deltager i det faglige arbejde. Nogle elever tager aktivt del i at koble praktiske aktiviteter med faglige begreber og dialoger, mens andre deltager mere løst i de praktiske opgaver – eller forsvinder helt ud af klassens arbejde og mister fokus, fx hvis de ikke lykkes med at tråde en nål eller bygge en model.

I praksisfaglig undervisning kan der også opstå situationer, hvor det er svært for alle elever at være aktive i opgaven på samme tid. Det kan handle om, at gruppearbejdet foregår bag en skærm, hvor det ikke er muligt for alle elever at se, at ikke alle har forstået opgaven, eller at opgavernes svar er afhængige af hinanden, så

eleverne sidder og venter på, at de kan gå i gang med deres del. To elever beskriver deres oplevelse af at være i en gruppe, hvor kun få elever deltog i det faglige arbejde, på følgende måde:

”ELEV 1: Der var det jo egentlig dig og Daniel¹, der lavede noget. Anne sad mest og kiggede på og fjollede. Men jeg sad i et andet dokument og lavede noget for mig selv, fordi det var svært at arbejde fire mennesker sammen, og opgaven var opdelt på en måde, så du blev nødt til at lave det første, før man kunne lave det andet.

ELEV 2: Ja. Især i min gruppe var det meget svært at få de andre til at deltage. Jeg føler, at der er nogen, der gør det meste af arbejdet, og så er der nogen, der sidder og ikke helt gør noget.

ELEVER

Lærerens særlige opmærksomhed

Lærerne oplever generelt, at praksisfaglig undervisning engagerer eleverne uanset fagligt niveau. Men nogle peger samtidig på, at det ofte er de samme elever, der tager initiativ og engagerer sig uanset undervisningsform – mens de elever, der plejer at være fagligt udfordrede, også er det i de praksisfaglige forløb.

Derfor kræver praksisfaglig undervisning en særlig opmærksomhed på, hvordan alle elever deltager – og på, hvilke behov for støtte de har for at kunne indgå både i de praktiske og de faglige dele af arbejdet. Samtidig peger analysen på, at det ikke kun handler om lærerens støtte, men også om, hvordan opgaverne er udformet: Hvis opgaverne gør det muligt for alle elever at være aktive i det faglige på samme tid, øges chancen for, at deltagelsen også bliver faglig.

¹ Elevernes navne er erstattet med aliaser af hensyn til elevernes anonymitet.

Derudover må man være opmærksom på, at ikke alle elever trives i de rammer, der kendetegner praksisfaglig undervisning. For nogle er det udfordrende at indgå i en mere uforudsigelig undervisningssituation, mens andre har svært ved at leve op til de krav om selvstændighed, som undervisningen ofte stiller.

→ **ANALYSEN PEGER PÅ** en særlig opmærksomhed i praksisfaglig undervisning: På den ene side rummer den mange deltagelsesmuligheder, hvor forskellige elever kan byde ind. På den anden side er det ikke givet, at deltagelsen altid bliver faglig. Det stiller krav til lærernes opmærksomhed, hvis alle elever skal have mulighed for at deltage aktivt i de faglige aktiviteter.

CASE

Sådan kan elevernes forskellige deltagelse se ud i praksisfaglig undervisning

Elever skal i matematik styrke deres forståelse af beregninger og undersøgelser af areal og rumfang ved at arbejde med emballage til chokolade. Eleverne indtager forskellige roller i opgaveløsningen. Selvom de alle er aktive, er der nogle, der løser den faglige opgave med udregninger, nogle, der løser opgaven med design, og nogle, der slet ikke løser den stillede opgave, men bare tegner.

Den ene elev er i gang med at måle højden på chokoladeæskens. Hun måler den til at være 3,8 cm. Gruppen taler om, at højden stadig vil være den samme på deres nye æske, den vil bare være skæv i stedet. Så taler de om omlægningen af deres skema og timen i går og om at danse i undervisningen.

Tre af eleverne sidder og tegner, imens den fjerde tegner målene af på et stykke pap. En tegner motiver til chokoladeæskens – andre tegner forskellige andre motiver.

Den ene elev begynder at klippe pap ud. Eleven der klipper fortæller, at hun har købt en tilsvarende chokoladeæske og allerede har regnet på opgaven derhjemme. Imens taler de om en af deres lærere. Eleven, der klipper, tjekker sit udklippede stykke karton op imod den oprindelige udgave af chokoladeæskens for at se, om hun har målt rigtigt. Hun bruger derefter sin udklippede figur til at lave en side mere. Derefter skal hun lave bunden og toppen, forklarer hun.

Mens den ene elev klipper, sidder de andre og tegner og taler om, hvor de bor.

Elevers udbytte af praksisfaglig undervisning

Både elever og lærere fortæller, at elever i høj grad deltager aktivt og engageret i den praksisfaglige undervisning. Det fremgår desuden af interviews med elever, at praksisfaglig undervisning generelt ses som en variation i forhold til en mere boglig, stillesiddende undervisning, der særligt er kendetegnet ved arbejde med bøger og læringsplatforme.

Undersøgelsen viser, at særligt tre kendetegn motiverer eleverne ...

At emnerne ofte har **relevans** for deres hverdag eller i en autentisk kontekst.

At eleverne selv har **indflydelse** på undervisningen og er med til at definere, hvordan de vil løse en opgave.

At arbejdsformen ofte giver mulighed for at arbejde i grupper **uden for de vant rammer**.

Interviewet nedenfor er lavet med elever, der har arbejdet med statistik ved at måle bilers hastighed på en vej og efterfølgende regne på bl.a. fart og bremselængde ved selv at opstille formler i et Excel-ark. Citatet illustrerer, at eleverne oplever at have indflydelse på måden, de løser opgaverne på, og at de forholder sig aktivt til den autentiske kontekst, fx ved at reflektere over, hvad der har betydning for bilernes fart og bremselængde.

INTERVIEWER: Hvordan har det været anderledes i undervisningen end det, I ellers laver i matematik?

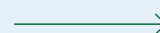
ELEV 1: I dag er det mere op til den enkelte, hvordan ting skal gøres, hvordan det skal se ud, det synes jeg er fedt, så man selv kan tilpasse det.

ELEV 2: I en normal matematikundervisning, der er det bare informationer i en opgave, her skulle vi selv ud at finde ud af tingene, det kunne jeg meget bedre lide. Man finder ud af nogle ting, der sker ægte, og det er noget andet, end hvis det bare var en opgave.

ELEV 1: Det er fedt, at man selv får lov. Man bliver mere kreativ, ens tankegang bliver ændret, fordi man kommer ud selv. Det kunne være det med, at man kigger på bakken, hvem kører bilen. Vi havde bl.a. en bus, og der vil man ikke kunne regne med bremselængden, den er jo længere.

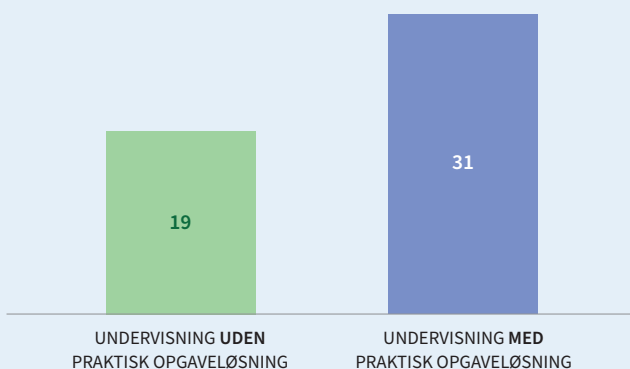
ELEV 2: Fordi man selv skal finde informationer og selv finde ud af at skrive det ind i Docs, så synes jeg, at jeg lærer mere, end hvis der bare står direkte, hvad jeg skal gøre, og hvilke tal jeg skal lægge sammen. Her skal man mere selv finde ud af det.

ELEVER I 7. KLASSE

FIGUR 6

Andel af elever, der vurderer seneste lektion meget positivt (placering mellem 8 og 10 på en skala fra 1 til 10), fordelt på, om lektionen indeholdt praktisk opgaveløsning* eller ej

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt elever i udskolingen i Guldborgsund, Holbæk og Svendborg Kommuner (n = 1443) (EVA, 2025c).

*Praktisk opgaveløsning forstås her som opgaver, hvor eleverne i dansk eller matematik har brugt kroppen, arbejdet kreativt, arbejdet uden for skolen eller har undersøgt noget i virkeligheden.

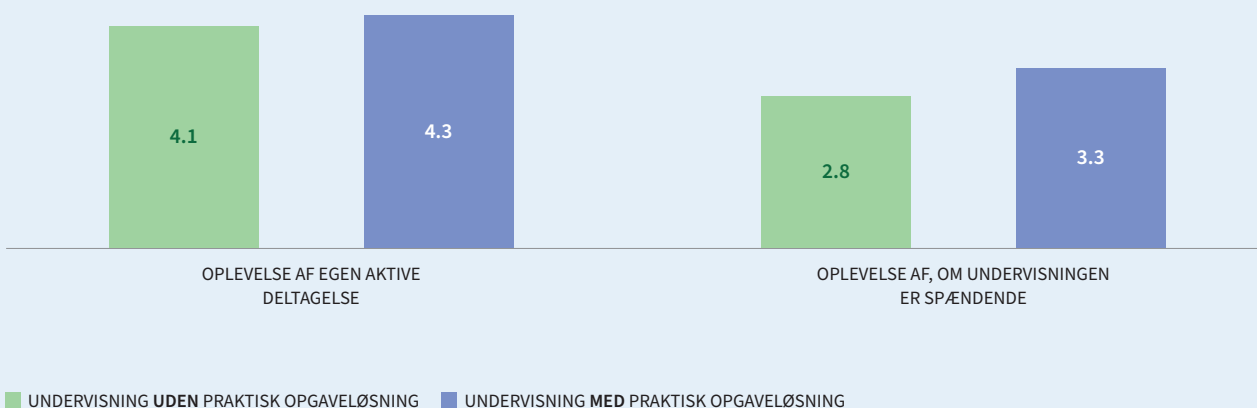
Elever oplever undervisning som særligt god og spændende, når den rummer praktiske aktiviteter

Spørgeskemaundersøgelsen blandt elever viser, at 12 procentpoint flere af eleverne vurderer deres seneste lektion meget positivt (8-10 på skalaen), hvis den seneste lektion indeholdt praktisk opgaveløsning, sammenlignet med, hvis den seneste lektion ikke indeholdt praktisk opgaveløsning (se figur 6). I undersøgelsen er eleverne blevet bedt om at vurdere deres seneste lektion på en skala fra 1 til 10, hvor 1 er mindst positiv, og 10 er mest positiv.

Undersøgelsen viser desuden, at elever i gennemsnit vurderer, at undervisning er mere spændende, når den rummer praktisk opgaveløsning, og at de i højere grad deltager aktivt (se figur 7).

FIGUR 7

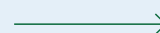
Elevers gennemsnitlige vurdering af, hvor spændende seneste lektion var, og hvor aktivt de deltog (på en skala fra 1-5), fordelt på, om lektionen indeholdt praktisk opgaveløsning* eller ej

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt elever i udskolingen i Guldborgsund, Holbæk og Svendborg Kommuner (n = 1443) (EVA, 2025c).

*Praktisk opgaveløsning forstås her som opgaver, hvor eleverne i dansk eller matematik har brugt kroppen, arbejdet kreativt, arbejdet uden for skolen eller har undersøgt noget i virkeligheden.

Note: Forskellen er desuden signifikant for både koncentration ($P = 0,0105$) og spændende ($P = 0$).

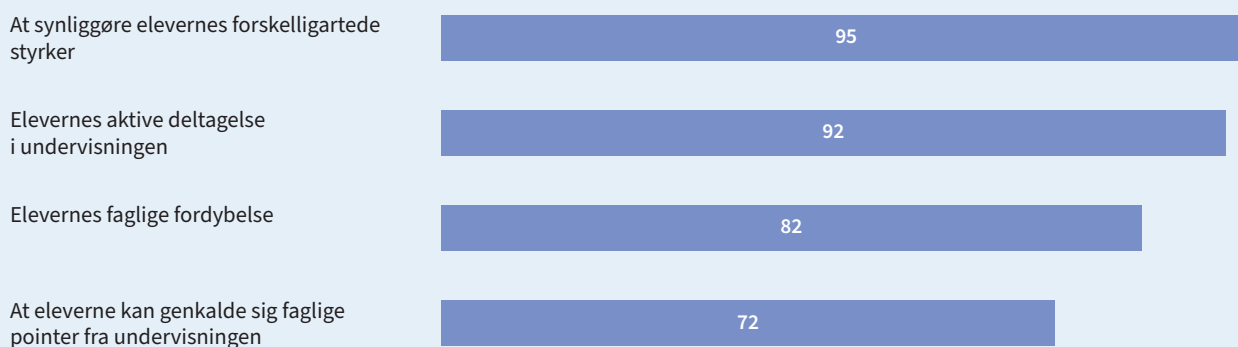
Lærere oplever, at praksisfaglig undervisning rummer potentialer

Figur 8 viser, hvad lærere, der har afprøvet praksisfaglige undervisningsforløb, særligt vurderer, at deres arbejde med

praksisfaglige undervisningsforløb har bidraget til. Figuren viser, at lærerne særligt vurderer, at praksisfaglig undervisning bidrager til at synliggøre elevernes forskelligartede styrker (95 %) og styrker elevernes aktive deltagelse (92 %).

FIGUR 8

Andel lærere, der har afprøvet praksisfaglige undervisningsforløb, og svarer, at de er helt eller delvist enige i, at arbejdet med undervisningsforløb har bidraget til følgende:

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt lærere, der har afprøvet praksisfaglige undervisningsforløb i projektet "Praksisfaglig undervisning i udskolingen" i skoleåret 2024/25 (n = 39) (EVA, 2025d).

Elever med forskellige forudsætningers deltagelse i praksisfaglig undervisning

I spørgeskemaundersøgelser blandt både elever og lærere har der været fokus på, om elever med forskellige faglige forudsætninger deltager forskelligt i praksisfaglig undervisning. Analyserne kan ikke dokumentere tydelige forskelle på engagement eller præferencer for praksisfaglig undervisning for elever med forskellige faglige og sociale forudsætninger.

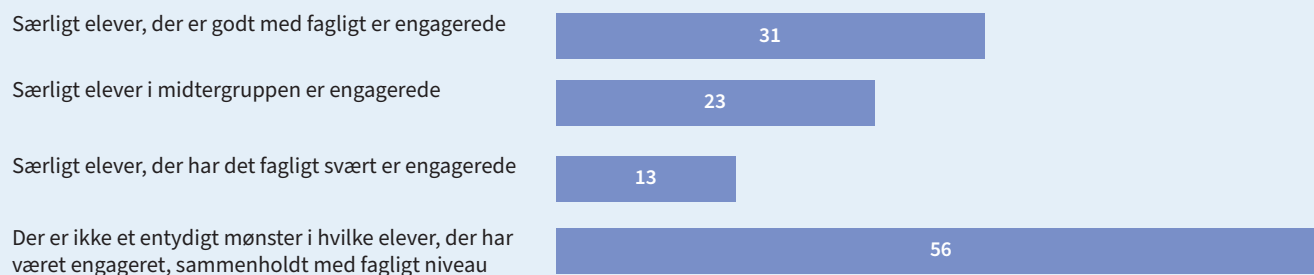
Lærerne er ikke entydige i deres vurdering af betydningen af fagligt niveau

De lærere, der har afprøvet praksisfaglige forløb, er blevet bedt om at forholde sig til, om de ser et mønster i, hvor engagerede eleverne er i undervisningen afhængigt af deres faglige niveau.

Figuren viser, at godt halvdelen af lærerne (56 %) vurderer, at der ikke er et entydigt mønster i, hvilke elever der er engagerede. Fordelingen fremgår af figuren herunder:

FIGUR 9

Vurdering blandt lærere, der har afprøvet praksisfaglige undervisningsforløb, af, hvor engagerede elever er i praksisfaglig undervisning, sammenholdt med deres faglige niveau

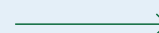
Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt lærere, der har afprøvet praksisfaglige undervisningsforløb i projektet "Praksisfaglig undervisning i udskolingen" i skoleåret 2024/25 (n = 39) (EVA, 2025d).

Elever synes generelt om praksisfaglig undervisning – uanset deres faglige og sociale forudsætninger

Som beskrevet er elever generelt mere positive over for lektioner, hvor der indgik praktiske aktiviteter (31 %), sammenholdt med lektioner, hvor der ikke gjorde (18 %). Dette resultat er desuden undersøgt for elevers niveau af indre motivation, skoletilhørsforhold og self efficacy, alt sammen skalaer, der typisk anvendes som indikatorer på elevers faglige og sociale trivsel.

På tværs af skalaerne ses, at jo højere en score, des gladere er eleverne for undervisning generelt. Men der ses ingen systematiske forskelle i forhold til elevernes præference for praksisfaglig undervisning inden for grupperne.

Samme tendens ses, når eleverne spørges ikke bare til seneste lektion, men til, i hvilket omfang de oplever forskellige typer undervisning som god (EVA, 2025c).

Elever har forskellige forudsætninger for at arbejde praksisfagligt

Analysen viser, at ikke alle elever trives med praksisfaglig undervisning. Det handler særligt om, at elever kan være udfordret af en undervisning, der er mindre forudsigelig, eller af at forvalte den frihed, som undervisningen ofte rummer.

Lærerne reflekterer over, at det kræver noget andet af eleverne at arbejde mere undersøgende og projektorienteret, end det kræver at deltage i en mere traditionel, boglig undervisning. Det kan være en udfordring for nogle elever, især hvis det er noget, de ikke er vant til. Samtidig er der forskel på, hvor trygge lærerne er ved at give eleverne mere frihed til opgaveløsningen, da det ikke er alle elever, der har forudsætningerne for at styre opgaveløsningen selv.

En lærer beskriver det på følgende måde:

”Det er faktisk ikke alle elever, der har så nemt ved, at de ikke nøjagtigt ved, hvordan det foregår, eller er lidt usikre på, hvad de skal, når vi skal ud og måle, skal handle et eller andet i Netto, eller hvad det nu kunne være.

LÆRER

Det er udfordringer, der stiller krav til lærerens tilrettelæggelse af undervisningen, og til, hvordan man kan klæde eleverne på, så alle reelt får mulighed for at deltage aktivt i undervisningen.

Litteraturliste

Børne- og Undervisningsministeriet (2024). *Beslutningsgrundlag – Ekspertgruppe for Fagfornyelsen*. Lokaliseret 19. september på: <https://www.uvm.dk/-/media/filer/uvm/aktuelt/pdf25/jan/250206-ekspertgruppe-for-fagfornyelsens-beslutningsgrundlag.pdf>

Dewey, J. (2009). *Hvordan vi tænker: En reformulering af forholdet mellem refleksiv tænkning og uddannelsesprocessen*. Århus: Klim.

EVA. (2020). *Undervisningspraksis i udskolingen*. København: Danmarks Evalueringsinstitut. <https://eva.dk/udgivelser/2020/feb/undervisningspraksis-i-udskolingen>

EVA. (2025a). *Praksisfaglig undervisning i matematik – 7 undervisningsforløb til udskolingen*. Holbæk: Danmarks Evalueringsinstitut.

EVA. (2025b). *Praksisfaglig undervisning i dansk – 7 undervisningsforløb til udskolingen*. Holbæk: Danmarks Evalueringsinstitut.

EVA. (2025c). *Elevers oplevelse af og præferencer for undervisning – resultater fra en spørgeskemaundersøgelse blandt elever i udskolingen*. Holbæk: Danmarks Evalueringsinstitut.

EVA. (2025d). *Tabelrapport: Lærernes oplevelser af praksisfaglig undervisning i projektet "Praksisfaglig undervisning i udskolingen"*. Holbæk: Danmarks Evalueringsinstitut.

Højlund, C. (2020). *Praksisnær undervisning: Differentierede lærings-og deltagelsesmuligheder i undervisningen*. Studier i læreruddannelse og -profession, 5 (2), 97-115.

Regeringen. (2022). *Ansvar for Danmark: Det politiske grundlag for Danmarks regering*. København: Statsministeriet. <https://www.stm.dk/statsministeriet/publikationer/regeringsgrundlag-2022/>

Uddannelsesministeriet. (2024). *Folkeskolens kvalitetsprogram*. <https://www.uvm.dk/folkeskolen/folkeskolens-maal-love-og-regler/politiske-aftaler/folkeskolens-kvalitetsprogram/om-aftalen/om-aftale-om-folkeskolens-kvalitetsprogram>

Danmarks
evaluerings
institut

EVA
+45 35 55 01 01
eva@eva.dk
eva.dk